

Önyargılarımıza âşığız

Bir Zamanlar Anadolu'da filminde Doktor Cemal rolüyle dikkatleri üzerine çeken Muhammet Uzuner: Önyargılarımız bizleri insanlığımızdan çıkarabiliyor

Samsun'da dünyaya gözlerini açtığında bugün bulunduğu noktada olacağını hayal etti mi bilemiyorum ama bir çok oyuncunun yaşamak isteyeceği etkileyici bir hikâyesi var Muhammet Uzuner'in.

İktisat eğitimini yarıda bırakıp, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'ne geçmiş; mezun olduktan sonra ise "ideal bir kent tiyatrosu nasıl olmalı" sorusuna cevap aradığı 12 yıl süren Antalya Tiyatro Atölyesi projesini hayata geçirmiş Uzuner. Şimdilerde ise 12 yıllık emeğini geride bırakarak bavluna doldurduğu kaygılarla geldiği İstanbul'da başrollerinden birini oynadığı *Bir Zamanlar Anadolu'da* filmi ile bir anda dikkatleri üzerine çekti. Sinema eleştirmenlerinden ve seyirciden tam not aldı, Cannes'dan döner dönmez *Küf* isimli sinema filmi ve *Kalbim Seni Seçti* adlı dizide oynadı. Uzuner ile öncesi ve sonrası ile *Bir Zamanlar Anadolu'da* ve oyunculuk serüveni üzerine konuştuk.

Bir Zamanlar Anadolu'da filmine dâhil olmadan önce Nuri Bilge Ceylan filmlerini izliyor muydunuz?

İzlemiştim tabii. Hatta *Mayıs Sıkıntısı* en sevdiğim filmi olmuştu. Ama sanırım içinde olduğum için mi bilemiyorum son film hepsinden daha çok etkiledi beni.

Oyuncu olarak Nuri Bilge Ceylan'ın sinema dilinde sizi etkileyen şeyler var mı?

Nuri Bilge Ceylan'ın dünyaya baktığı yerden, karakterleri ele alma biçiminden hoşlanıyorum. İnsanlar arasındaki mesafelerle ilgilenmesi etkileyici bana göre.

Ceylan filmleri için genel olarak yavaşlık yorumları yapıyor, bu konuda sizin düşüncenizi merak ediyorum...

Benim için bir filmin yavaş ya da hızlı olmasının bir önemi yok. Önemli olan neyi nasıl anlattığı. Bu izleme alışkanlıklarımızla ilgili bir durum. Olaylar hızlıca aksın ve biz de izleyelim istiyoruz. Bize düşünecek ve yaşayacak bir şey kalmasın. Tüketici toplumu özelliği yani. Etkiye açık olmak, önyargılardan kurtulmak lazım. Van'daki deprem felaketine olan tepkilerden de gördük ki âşık olduğumuz önyargılarımız bizleri insanlığımızdan çıkarabiliyor.

Bir Zamanlar Anadolu'da projesine nasıl dâhil oldunuz?

Her zaman yapılan seçmelerden biriyle dâhil oldum. Hatta "Aman canım bana mı kalmış" demiştim. Ama öyle olmadı. Ercan Kesal sağolsun rolü oracıkta öyle güzel anlatmış olmalı ki bana, hiç sıkıntı olmadı.

Doktor Cemal rolüne nasıl hazırlandınız peki?

Özel olarak hazırlık yapmadım açıkçası. Eğer karakterin teknik ya da fiziki bir zorunluluğu yoksa genelde de yapmam. Ama Doktor Cemal rolü için daha da öte bir şey olmuştu. Senaryoyu okuduktan sonra çözemediğim tek karakterdi. Aklımda birçok rolü oluşmuştu.

Sonra Nuri Bilge'yle beraber aramak üzere sete çıktık.

Film vizyona girdikten sonra size gelen tepkiler nasıl?

"Çok sıkıcı...", "Off bu ne ya..." diyenlerin dışında çok güzel tepkiler var... İnsanlar genellikle Ceylan'ın en değişik filmi olduğunda birleşiyor. Hatta bu tarzdan hoşlanmayanlar için bile hoş bir deneyim olmuş.

Tabii olay örgüsüne ilişkin sorular çok oluyor. "Doktor neden böyle bir karar verdi", "Aslında kadın mı öldürdü" gibi. Bizim olay merkezli seyretme alışkanlıklarımız var. Ne oluyor, ne söyleniyor onu anlamak istiyoruz. Kendimizi ruhumuzla ve aklımızla birlikte serbest bırakamadığımız için sanırım. Bana göre insan aklımdan çok duygularıyla kavrar hayatı. Daha iyi kavrar. "Aynı dili konuşan değil, aynı duyguyu paylaşanlar anlaşabilir" diyor Mevlana. Benim için çok önemli o söz. İzlediğimiz eserle bir duygudaşlık kurabiliyorsak daha haz verici oluyor tabii.

Filmin Oscar'a gitmesi söz konusu. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Oscar'ın duygusu çok farklı olsa gerek. Cannes, bir film festivali. Dünya'nın en büyük film festivali. Onun heyecanı ve orada yaşadığımız süreç çok farklı. Oscar bir ödül kurumu, tabii o da çok heyecan verir eminim. Umarım ilk beşe kalır.

Muhammet Uzuner oyuncu olarak bu filmle mi var oldu? Ya da soruyu şöyle de sorabilirim; bu filmle mi "görünür" oldunuz?

Var olmayı görünür olmakla eş tutan bir dünyada yaşıyoruz maalesef. Varlık yokluk meselesi tartışılabilir tabii ama ben 1992 yılından beri oyunculuk yapıyorum. Mezun olduktan sonra Devlet ve Şehir Tiyatroları'na girmek istemedim. Antalya'ya gitmeyi tercih ettim. Orada Büyükşehir Belediyesi bünyesinde "Tiyatro Atölyesi" adıyla bir yapı kurdum. Burada 12 yıl boyunca yönetmenlik, oyunculuk, eğitimlik yaptım.

Tiyatro Atölyesi çalışmanız nasıl sonuçlandı?

İktidarlar değiştiğinde durum da değişti ve işimizi yapamaz hâle geldik. Doğal bir sonuç. Genelgeçer kuralları işlemediği bir yapı ayrıksılığıyla göze batmıştı. Ama yine de bizi çok

mutlu eden bir süreçti. Atölye'nin eğitim programı bir çok öğrencinin iyi bir seyirci olmasını, bir kısmının ilgili okullara giderek yazar, sahne tasarımcısı ya da oyuncu olmasını sağladı. Hatta şu an çok iyi tanıdığımız bazı oyuncular da bu yapının sonuçlarıdır. Sonra, istifa edip 2005 yılında İstanbul'a yerleştim.

İstanbul'a geldikten sonra nasıl gelişti serüveniniz?

İstanbul'a birçok kaygıyla beraber geldim elbette. Önümü görememek çok stresliydi. Bambaşka bir sektör içinleymdim ve bu sektörün reflekslerinden haberdar değildim. Sıkıntılı zamanlar oldu tabii. Tiyatro Pera'da bir oyunda görev aldım geldiğim yıl ve hatta oyun hâlâ sürüyor. Birçok dizide oynadım. Şanssızım da biraz. Ana rollerde olduğum birkaç dizi ya hiç yayınlanmadı ya da kısa süre sonra yayından kalktı.

Teklifleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Nuri Bilge Ceylan ile çalıştıktan sonra gelen projeleri seçmek için daha fazla özen gösteriyor musunuz?

Nuri Bilge Ceylan ile çalışmış olmak bir ayrıcalık hissi veriyor gibi. Aynı şeyi söyleyebileceğimiz başka yönetmenlerimiz de var tabii. Ben her zaman seçici olmaya özen gösteren biriyim. Ama yaşam koşullarıyla da ilgili bir şey bu. "Seçme özgürlüğü" tartışılır bir şey. Seçebilme durumundaysam kendi kriterlerimi uygulayabilme fırsatını bulmuş olurum. Bu da daha iyi projelere evet deme olanağını sunar bana sadece. Ne hayata bakış açım ne de inandığım şeyler değişikliğe uğramaz.

Yurt dışında dünya çapında bir festivale katıldıktan sonra Türkiye'deki festivaller ve sonrasında yaşanan tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cannes büyük bir festival tabii. Hem organizasyonun büyüklüğü hem de dünyayı etkiliyor olması açısından çok önemli. Büyük bir pazar. Kırmızı halı ve bunun bir fenomen haline getirilmesi hep bu pazarın ateşini yükseltmek için. Ama sonuçta bunu da çok iyi yapıyorlar.

Bizde ise organizasyonların bu kadar mükemmel olduğundan söz edemeyiz sanırım. Benim gözlemlediğim kadarıyla festivali organize edenlerin bu işi yapabileceği yarışları, festivalin yapılma nedenlerinin önüne geçiyor sanki.

Her festivalden ve her ödül dağıtımdan sonra oluyor mutlaka birtakım tartışmalar. Ödül veren jüriler sübjektiftir sonuçta. O festivalin verdiği ödül, o jürinin ödülüdür ve bunu hiçbir zaman mutlak olarak düşünmemek lazım. Burada önemli olan tartışmaların çitasıdır bence.

